

zegeld kunnen zijn. Voor zooveel zulks de onbewuste creatuur betreft, noemt men deze verhoudingen: *natuurwetten*. Voor wat de verhouding tusschen bewuste creaturen aangaat, draagt haar samenstel den naam van: *recht*. Dit laatste is het wat er evenzoo toe geleid heeft, om in de Heilige Schrift ook van het: *recht Gods* te gewagen, een gebruik van het woord: *recht*, dat vooral op den voorgrond treedt in de *rechtvaardigmaking* van den zondaar, die van *heiligmaking* wel is te onderscheiden. Het *Recht* in dezen zin nu genomen, als eene door God ingestelde regeling van de verhoudingen, waarin de bewuste creaturen tot Hem en onderling tot elkander behooren te staan en te verkeerem, is alzoo eene alleen van God geheel zelfstandig uitgaande beschikking, waarvan de kennis ons niet anders dan uit of door Hem kan toekomen. Zoo is derhalve God en God alleen de bron van het Recht. Uit die Bron afgeleid moge wet na wet als hulpbron dienst doen, maar een zelfstandige bron van *het recht naast God* is ondenkbaar.

§ 6. *Recht en zedelijkheid.*

Recht en zedelijkheid grenzen aan elkander, en ontkomen daardoor niet altoos aan onderlinge verwarring. Vroegere wetten trokken vaak onder rechtsbedeeling, wat thans hieruit verwijderd en naar de sfeer van het zedelijk leven verwezen is; zoo met name velerlei vergrijp op sexueel gebied. Ten aanzien van de vroomheid doet zich hetzelfde verschijnsel voor. Met name in het Oude Testament werd van Godswege allerlei als recht opgeëischt, wat onder ons naar het vrijwillig tribuut der vroomheid van zin verwezen is. Vandaar, dat in de Heilige Schrift onder het ééne begrip van *recht* saam kon vallen, wat, van den rechtsband losgemaakt, als zedelijkheid en vroomheid uiteengaat, een onderscheiding, die dan onder *zedelijkheid* saamvat, al wat doelt op onze verhouding tot ons zelf en onze medecreaturen, en als *vroomheid* onze juiste verhouding tot God eert. Zedelijkheid en vroomheid staan daarom als onderscheiden, maar als toch saamhoorend, in eenheid tegen het *Recht* onder menschen over. Dit verklaart zich hieruit, dat het *recht* het kader van ons leven afgescheiden van onze intentie vaststelt, terwijl omgekeerd zedelijkheid en vroomheid uitwijzen, hoe we in dat kader van het recht *met goede conscientie* zullen verkeerem. Een plicht uit het